

Режим Тестування використовується для демонстрації покрокової роботи симетричного алгоритму, як це показано на рисунку 3. Успішне проходження режиму тестування свідчить про те, що студент знає теорію алгоритму.

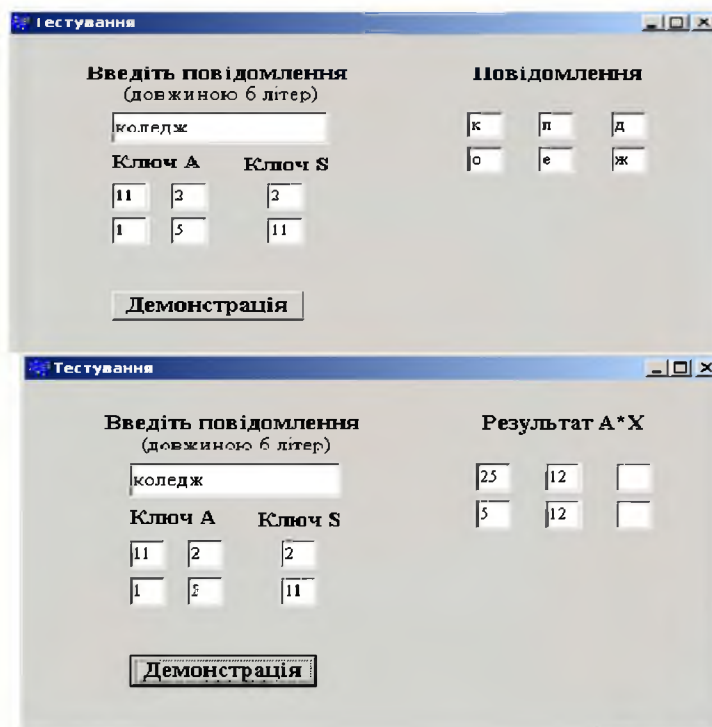


Рис. 3. Покроковий режим шифрування.

Отже, враховуючи важливість проблеми захисту інформації в розвитку інформаційних технологій, це методичне забезпечення може закласти основу сучасного підходу формування компетентності студентів у зазначеній галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербіцький О. В. Вступ до криптології. — Львів: Вид-во науково-технічної літератури. 1998
2. Гундарь К. Ю., Гундарь А. Ю., Янишевский Д. Я. Защита информации в компьютерных системах. — К.: Корнійчук, 2000.
3. Семків Ю. М. Психолого-педагогічне забезпечення організації ефективної роботи учні комп'ютерних спеціальностей на уроках виробничого навчання // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. — 2007. — № 7. — С. 137–144.
4. Семків Ю. М. Структурно-логічні основи модульного підходу до організації виробничого навчання та практики учнів комп'ютерних спеціальностей на уроках виробничого навчання. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. — 2006. — № 4. — С. 45–49.

Олена САВЧЕНКО

ЕТАПИ АДАПТАЦІЇ ТА ФОРМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З МОЛОДИМИ ВЧИТЕЛЯМИ

У статті подаються результати досвіду роботи з молодими вчителями з метою їх швидкої адаптації до роботи в школі. Акцентована увага на етапах адаптації (установчий, навчальний, практичний, теоретичного осмислення, підсумково-контрольний), формах і методах методичної роботи з молодими вчителями з різних дисциплін.

Однією з найважливіших соціально-психологічних проблем сучасного суспільства є проблема адаптації молодих фахівців. Адаптація — це одне із найбільш часто використовуваних понять, зміст якого інтерпретується надзвичайно широко. Всі проблеми адаптації випливають з великого кола відносин між людиною і природою, людиною і суспільством. У науковій літературі розглядаються різні види адаптації: біологічна, особистісна, соціально-психологічна, психологічна [3].

Особливе місце в структурі видів адаптації займає її професійна компонента. Для молодих фахівців професійна адаптація — це засвоєння професійних і соціальних функцій, активне включення в життя трудового колективу. Професійна адаптація молодого вчителя є процесом активної взаємодії з особистості і соціального середовища з метою досягнення таких стосунків між ними, які найкраще забезпечують ефективність педагогічної діяльності, розвиток шкільного колективу та особистісне задоволення професійною самореалізацією [1; 2].

Одним із результатів професійної адаптації вчителів-початківців є набуття ними педагогічної майстерності та ерудиції. Важливу роль у підвищенні науково-теоретичного і загальнокультурного рівня, психолого-педагогічної і професійної майстерності молодих педагогів, формуванні в них готовності до самоосвіти і саморозвитку відіграє науково-методична робота. Тому метою статті є на основі власного досвіду в Черкаському національному університеті ім. Б.Хмельницького подати характеристику етапів адаптації та форм методичної роботи, які можна використати в організації роботи з молодими вчителями.

Професійна підготовка вчителя не завершується в стінах педагогічного навчального закладу, вона триває впродовж усього періоду професійної діяльності. Неперервність професійної освіти педагога є необхідною передумовою розвитку його творчих здібностей, інтегративним елементом його життєдіяльності й умовою постійного розвитку індивідуально-педагогічного досвіду.

Тому однією із форм підвищення кваліфікації початківців ми обрали школу молодого вчителя, яка покликана формувати майстерність, творчу індивідуальність молодих педагогів. Зазвичай, школу молодого вчителя створюють на базі навчального закладу, де працює досвідчений учитель з певного фаху і має досвід наставницької роботи. Керівник школи складає навчальний план і програму занять, розраховану на 3-5 років. До занять у школі молодого вчителя з періодичністю раз на місяць залучають постійних слухачів (3-8 осіб) — учителів одного фаху [1].

Під час роботи з молодими колегами керівник школи може використати такі напрями роботи:

- здійснення заходів з поглиблення педагогічних знань, методології навчання, вивчення директивних матеріалів, нормативних документів Міністерства освіти і науки України;
- науково-методичну роботу з вивчення узагальненого передового педагогічного досвіду, визначення шляхів його творчого використання;
- поглиблення науково-теоретичної підготовки з предмета та методики його викладання, поповнення знань із суміжних предметів;
- здійснення заходів щодо підвищення освітнього, науково-методичного та культурного рівня молодого вчителя;
- вивчення теорії, практики та методики виховання, психології, етики, аналізу програмних документів з питань виховної роботи, формування в молодих учителів посадових умінь і навичок [3];
- проведення семінарів, оглядів, конкурсів, екскурсій, вечорів відпочинку, спортивних змагань тощо.

Працюючи в школі молодого вчителя, початківці відвідують уроки і позакласні заходи, які проводять керівник школи та інші досвідчені вчителі. Молодим фахівцям надають індивідуальні консультації, вони проводять практичні заняття, на яких здійснюється моделювання та обговорення запропонованих моделей уроків, позаурочних заходів, виготовлення зразків дидактичних матеріалів, проходять співбесіди з керівником школи молодого вчителя, методистами методичних кабінетів.

Молоді вчителі можуть підвищувати свою кваліфікацію та вивчати педагогічний досвід у школі передового педагогічного досвіду, які організують відділи освіти у навчальних закладах різного типу під керівництвом педагога, досвід якого схвалений і рекомендований для впровадження. Школа передового педагогічного досвіду працює з постійним складом слухачів (5–10 осіб) за певним навчальним планом і розкладом занять протягом навчального року з періодичністю одне заняття на місяць [2].

У школах передового педагогічного досвіду ми застосовували різноманітні форми навчально-методичної роботи з молодими вчителями:

- відвідування керівником школи передового досвіду уроків та позакласних заходів, які проводять слухачі школи, з наступним їх обговоренням;
- відвідування слухачами уроків та позакласних заходів, які проводить керівник школи, з метою вивчення його досвіду;
- співбесіди;
- лекції та семінарські заняття;
- консультації;
- практичні заняття з розробки уроків, позакласних заходів, виготовлення саморобних наочних посібників;
- виконання слухачами завдань щодо самостійного опрацювання літератури, застосування у навчально-виховному процесі окремих методів, прийомів, засобів, форм роботи [2].

Такі форми узгоджуються з дослідженням Ю. В. Бугана [2]. Для поглибленого вивчення запропонованої педагогічною наукою проблеми та забезпечення її творчого застосування під керівництвом досвідченого фахівця молоді вчителі можуть організовуватися у творчі групи на громадських засадах [1].

Діяльність творчої групи здійснюється за такими напрямками:

- вивчення науково-педагогічної літератури з проблеми освоєння наявного досвіду, консультації з представниками науки, досягнення високої компетентності в суті досліджуваної проблеми;
- розробка моделей, схем, рекомендацій, порад щодо застосування на практиці досягнень науки, конкретизація практичних рекомендацій, розроблених ученими, стосовно специфіки контингенту вчителів, школи, класу;
- апробація рекомендацій, розроблених на основі теоретичних положень, коригування їх у процесі практичного застосування, створення свого досвіду з проблеми;
- поширення створеного досвіду, виступи з лекціями, повідомленнями про цей досвід, пропаганда його в пресі; участь у підготовці та проведенні семінарів-практикумів, педагогічних читань, науково-практичних конференцій тощо [1].

Досвід нашої роботи показав, що які б форми методичної роботи не пропонувалися молодому вчителю, його професійна майстерність у кінцевому варіанті залежить від самостійної роботи та самоосвіти. Ідея неперервності освіти реалізується постійною напруженою працею. Самоосвіта базується на високому рівні розвитку свідомості, потреби у самовдосконаленні і творчій самореалізації. Самоосвіта дорослої людини є індивідуальною, однак, для молодого вчителя можливе і необхідне корегування самоосвітньої діяльності з боку адміністрації закладу [6].

Для дирекції загальноосвітніх навчальних закладів пропонуємо застосовувати такі форми і методи керівництва самоосвітою педагогів-початківців:

- винесення на засідання педради, засідання методоб'єднань питань, пов'язаних зі самоосвітою. Систематичне пояснення ролі самоосвітньої роботи, організація виступів учителів з питань обміну досвідом самоосвіти;
- індивідуальні бесіди керівників шкіл з учителями про основні напрями самоосвіти;
- спільне обговорення керівниками шкіл та вчителями методів вивчення складних розділів і тем програми. Розробка окремих рекомендацій з метою підвищення педагогічної ефективності уроків;
- комплектування та поповнення бібліотечного фонду літературою з питань самоосвіти та самовдосконалення, а також новинками психолого-педагогічної літератури;

- проведення циклів лекцій, групових та індивідуальних консультацій, семінарів;
- систематичне підбиття підсумків самоосвітньої роботи вчителя (співбесіди, колоквиуми, звіти на засіданнях педради і методоб'єднань), визначення завдань і змісту самоосвіти на новий навчальний рік.

Як форми самоосвіти педагогів пропонуємо:

- поглиблену підготовку до уроків;
- виступи на семінарах, засіданнях методоб'єднань та педрад з доповідями;
- систематичне читання книг та періодичних видань [3].

Організація самоосвіти педагогів-предметників може бути представлена наступними п'ятьма етапами:

Перший етап — установчий, передбачає налаштування на самостійну роботу; вибір мети роботи, виходячи з науково-методичної теми (проблеми) школи; формулювання особистої індивідуальної теми, осмислення послідовності своїх дій.

Другий етап — навчальний, коли молодий педагог ознайомлюється з психолого-педагогічною та методичною літературою з обраної проблеми освіти.

Третій етап — практичний, під час якого відбувається накопичення педагогічних фактів, їх добір та аналіз, перевірка нових методів роботи, здійснення експериментів. Практичну роботу супроводжує вивчення літератури.

Четвертий етап — теоретичне осмислення, аналіз та узагальнення накопичених педагогічних фактів. На цьому етапі доцільно організувати колективне обговорення прочитаної педагогічної літератури; творчі звіти про перебіг самоосвіти на засіданнях методоб'єднань; відвідування з наступним обговоренням відкритих уроків з обраної проблеми та інші колективні форми роботи.

П'ятий етап — підсумково-контрольний, на якому педагог має підвести підсумки своєї самостійної роботи, узагальнити спостереження, оформити результати. Головним тут є опис здійсненої роботи та встановлених фактів, їх аналіз, теоретичне обґрунтування результатів, формулювання загальних висновків та визначення перспектив у роботі [5].

Система самоосвітньої роботи молодого вчителя передбачає: поточне і перспективне планування; підбір раціональних форм та способів засвоєння й збереження інформації; оволодіння методикою аналізу і способами узагальнення свого та колективного педагогічного досвіду; поступове освоєння методів дослідницької та експериментальної діяльності [4].

Матеріал, зібраний у процесі самоосвіти, пропонуємо молодим вчителям розподіляти за окремими темами і зберігати у вигляді карток, спеціальних зошитів, тематичних тек, особистого педагогічного щоденника.

Показником ефективності педагогічної самоосвіти молодого фахівця є якість організованого вчителем навчально-виховного процесу та професійно-кваліфіковане зростання педагога.

Підвищення кваліфікації молодих педагогів — це процес їх послідовного зростання, як особистості, так і професіонала у процесі практичної діяльності. Таким чином, досвід роботи показує, що адаптація молодого педагога найкраще здійснюватиметься за таких умов: наступність навчання з урахуванням наявного освітнього потенціалу і навичок педагогічної діяльності; орієнтація на нові сфери освітньої діяльності; випереджувальний характер навчання; багатоваріантність і гнучкість форм, методів і засобів навчання; формування інформаційної культури, навчання навичкам роботи в інформаційному просторі; озброєння педагогів засобами особистісного і професійного саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жерносок І. П. Науково-методична робота в загальноосвітній школі. — К., 1998.
2. Методична служба — школі. Інформаційно-методичні матеріали на допомогу працівникам освіти. Випуск 1. Укладачі: Ю. В. Буган, Г. Г. Свінних, В. І. Уруський. — Тернопіль: Астон, 2003.
3. Мороз А. Г. Адаптація молодого учителя. — Київ, 1990. — 52 с.
4. Онишків З. М. Основи школознавства. — Тернопіль, 1996.
5. Поташник М., Мойсеев А. Про методичну роботу в школі // Народное образование. — 1987. — № 11.
6. Портнов М. М. Труд руководителя школы. — М.: Просвещение, 1984.